

Дело C-393/23**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

28 юни 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Hoge Raad der Nederlanden (Нидерландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

23 юни 2023 г.

Жалбоподатели в производството по касационно обжалване:

Athenian Brewery SA

Heineken NV

Ответник в производството по касационно обжалване:

Macedonian Thrace Brewery SA

Предмет на главното производство

Главното производство се отнася до спор между Macedonian Thrace Brewery SA (наричано по-нататък „МТВ“), от една страна, и Athenian Brewery SA (наричано по-нататък „АВ“) и Heineken NV (наричано по-нататък „Heineken“), от друга страна, относно нарушение на конкурентното право, извършено от АВ на гръцкия пазар на бира. Във връзка с това нарушение МТВ желае да предяви иск пред нидерландските съдилища както срещу АВ, така и срещу неговото установено в Нидерландия дружество майка Heineken като солидарно отговорни дружества.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Настоящото преюдициално запитване по член 267 ДФЕС се отнася до компетентността съгласно член 8, точка 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по

граждански и търговски дела (наричан по-нататък „Регламент Брюксел Ia“) на нидерландските съдилища по отношение на предявен срещу АВ иск. В това отношение възниква въпросът дали презумпцията за решаващо влияние на дружеството майка върху дъщерното дружество се прилага и при преценката дали е изпълнено условието исковете срещу двете дружества да са в такава тясна връзка, че да е целесъобразно те да бъдат разгледани и решени заедно.

Преюдициални въпроси

1. Трябва ли в случай като разглеждания в главното производство, когато проверява дали е компетентен съгласно член 8, точка 1 от Регламент Брюксел Ia по отношение на дъщерно дружество, установено в друга държава членка, съдът по мястото на установяване на дружеството майка да вземе предвид в рамките на предвиденото в тази разпоредба изискване за тясна връзка признатата в материалното конкурентно право презумпция за решаващо влияние на дружеството майка върху икономическата дейност на дъщерното дружество, за което се отнася спорът?

2. При положителен отговор на първия въпрос: как тогава в този контекст трябва да се уточни критерият, формулиран в решенията Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), и Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449)? Достатъчно ли е в този случай, когато се оспорва решаващо влияние на дружеството майка върху икономическата дейност на дъщерното дружество, да не е възможно предварително да се счита за изключено съществуването на такова решаващо влияние, за да се приеме, че по отношение на това дъщерно дружество е налице компетентност съгласно член 8, точка 1 от Регламент „Брюксел Ia“?

Посочени разпоредби от правото на Съюза

Членове 101 и 102 ДФЕС

Член 4, параграф 1 и член 8, точка 1 от Регламент „Брюксел Ia“

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 МТВ е установено в Гърция пивоварно дружество, което развива дейност на гръцкия пазар на бира. АВ е установено в Гърция пивоварно дружество, което е част от групата Heineken. Heineken е установено в Нидерландия дружество, което определя стратегията и целите на групата Heineken. Самото то не извършва и не е извършвало оперативна дейност в Гърция. През релевантния за настоящото производство период Heineken притежава непряко около 98,8 % от акциите от капитала на АВ.

- 2 С решение от 19 септември 2014 г. гръцкият орган за защита на конкуренцията установява, че през периода от септември 1998 г. до 14 септември 2014 г. АВ е извършвало злоупотреба с господстващото си положение на гръцкия пазар на бира и че това трябва да се квалифицира като единно продължено нарушение на член 102 ДФЕС и член 2 от гръцкия закон за конкуренцията.
- 3 МТВ иска от Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам, Нидерландия, наричан по-нататък „Rechtbank“) да установи, че Heineken и АВ носят солидарна отговорност за посоченото нарушение на конкурентното право на гръцкия пазар на бира и че солидарно дължат обезщетение в пълен размер за вредата, претърпяната от МТВ в резултат на това нарушение. Heineken и АВ правят инцидентно искане Rechtbank да приеме, че не е компетентен да се произнесе по иска срещу АВ. Rechtbank уважава това искане и приема, че не е компетентен да се произнесе по иска срещу АВ.
- 4 В производството по въззивно обжалване Gerechtshof Amsterdam (Апелативен съд Амстердам, Нидерландия, наричан по-нататък „Gerechtshof“) отменя решението на Rechtbank и отхвърля инцидентното искане. Heineken и АВ от своя страна подават касационна жалба пред запитващата юрисдикция Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия, наричан по-нататък „Hoge Raad“).

Основни доводи на страните в главното производство

- 5 В първоинстанционното производство Rechtbank постановява, че въз основа на залегналото в член 4, параграф 1 от Регламент Брюксел Ia общо правило е компетентен по иска срещу Heineken, тъй като Heineken е установено в Амстердам, Нидерландия. Що се отнася до АВ обаче, Rechtbank счита, че не е налице компетентност по член 8, параграф 1 от този регламент, тъй като не е изпълнено предвиденото в тази разпоредба условие за наличието на тясна връзка между иска срещу Heineken и този срещу АВ.
- 6 Gerechtshof мотивира отмяната на решението на Rechtbank най-напред с обстоятелството, че при преценката на повдигнатото срещу Heineken твърдение за нарушение нидерландският съд не може да не вземе предвид действията на АВ и решението на гръцкия орган за защита на конкуренцията. Ако бъде заведено дело със същите факти пред гръцките съдилища, не е изключено те да стигнат до различна преценка от тази на нидерландския съд. Ето защо, с оглед на риска от противоречащи си съдебни решения, по принцип е изпълнено условието съгласно член 8, точка 1 от Регламент Брюксел Ia за целесъобразност от съвместно разглеждане и решаване на исковите.
- 7 Въпросът дали да се уважи искът срещу Heineken трябва да се изясни по същество. Завеждането на делото пред нидерландски съд може да се квалифицира като злоупотреба с разпоредбите за компетентност на

Регламент „Брюксел Ia“ само ако е разумно да се предположи, че предварително уважаване на искането е изключено. В настоящия случай това не е така. Към настоящия момент не може с достатъчна сигурност да се изключи възможността АВ и Heineken да се разглеждат от гледна точка на конкурентното право като едно и също предприятие.

- 8 За релевантния от гледна точка на правото на Съюза въпрос дали АВ е можело разумно да предположи, че срещу него ще бъде предявен иск пред нидерландски съд, е от значение обстоятелството, че АВ продава в Гърция бира под марката Heineken и че принадлежи към групата Heineken. Повдигнатото срещу него твърдение за нарушение е, че злоупотребява с господстващото си положение при разпространението по-специално на тази бира на този пазар. Разумно е да се предположи, че и срещу Heineken ще бъде повдигнато твърдение за нарушение и ще бъде заведено дело пред съда по мястото на установяването му, тъй като твърдението е пряко свързано с принадлежността му към тази група и с марката бира, която е собственост на групата Heineken.
- 9 Heineken и АВ оспорват решението на *Gerechtshof* в производството по касационно обжалване. Те по-специално считат, че *Gerechtshof* не е разгледал в достатъчна степен въпроса дали Heineken упражнява решаващо влияние върху поведението на АВ и дали те следователно могат да бъдат квалифицирани като едно и също предприятие.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 10 Настоящото дело се отнася до прилагането от страна на частноправни субекти на правото на Съюза в областта на конкуренцията (членове 101 и 102 ДФЕС). Съгласно практиката на Съда от различни правни субекти може да бъде търсена отговорност за единно нарушение на конкурентното право, ако образуват едно и също предприятие, като в този контекст това понятие се отнася до стопанска единица¹. Такова образуване на едно и също предприятие е налице, когато дружеството майка контролира поведението на своето дъщерно дружество, доказателство за което е обстоятелството, че предприятието майка е в състояние да упражнява и действително е упражнила решаващо влияние върху поведението на дъщерното дружество и че дъщерното дружество не определя самостоятелно пазарното си поведение, а по същество изпълнява указанията, които му дава дружеството майка, по-конкретно с оглед на икономическите, организационните и юридическите връзки между тези два правни субекта. Презумпция за решаващо влияние е налице, когато дружество майка пряко или косвено притежава целия или почти целия капитал на свое дъщерно дружество.

¹ Вж. по-специално решения от 14 март 2019 г., *Skanska Industrial Solutions и др.*, C-724/17, EU:C:2019:204, точки 28—47, и от 6 октомври 2021 г., *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, точки 32—44.

Дружеството майка обаче може да обори тази презумпция, като докаже, че макар да притежава целия или почти целия капитал на дъщерното дружество към момента на осъществяване на разглежданата практика, то не му е давало указания, нито е участвало пряко или косвено, по-специално чрез назначени управители, в приемането на решенията на това дъщерно дружество по отношение на съответната икономическа дейност².

- 11 В решението си от 21 май 2015 г., CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, т. 21—25 и т. 33), Съдът вече се е произнесъл относно компетентността по (предшественика на) член 8, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ в контекста на конкурентното право. В това решение Съдът посочва, че са налице едни и същи фактически и правни обстоятелства, тъй като съответните предприятия участват по различно място и време в единно продължено нарушение, установено в решение на Комисията. Ето защо според Съда е било възможно те да предвидят риска срещу тях да бъде предявен иск в държавата членка, в която е установено поне едно от тях, тъй като са участвали в единно нарушение и следователно е установено, че те носят отговорност за произтичащата от това нарушение вреда.
- 12 В решения от 28 януари 2015 г., Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, т. 64), и от 16 юни 2016 г., Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, т. 45—46) Съдът приема, че сезираният съд трябва да вземе предвид цялата информация, с която разполага, включително твърденията на ответника. При проверката на компетентността обаче не е необходимо да се извършват действия по пълно събиране на доказателства във връзка със спорните факти, които са релевантни както за въпроса за компетентността, така и за съществуването на предявеното право.
- 13 Фактите по настоящото дело се различават от тези в решение CDC Hydrogen Peroxide, тъй като твърдяното нарушение на конкурентното право не е установено от Европейската комисия, а от гръцкия орган за защита на конкуренцията, при това само по отношение на дъщерното дружество АВ. Установено е, че самото Heineken не е извършвало никакви преки фактически действия на гръцкия пазар на бира. Искът срещу Heineken се основава на твърдението на МТВ, че към момента на извършване на нарушението на член 102 от страна на АВ то заедно с Heineken образуват едно и също предприятие, тъй като Heineken е упражнявало решаващо влияние върху съответната икономическа дейност на АВ, и че на това основание е солидарно отговорно за твърдяното нарушение. Поради това единствено основание за наличието на тясна връзка по смисъла на член 8, точка 1 от Регламент „Брюксел Ia“ може да е твърдяното решаващо влияние. Ако, както в настоящия случай, ответникът оспори обосноваването на ищеца в тази връзка, възниква въпросът дали и при проверката на своята компетентност по член 8, точка 1 от Регламент „Брюксел Ia“ сезираният съд

² Вж. по-специално решение от 12 май 2022 г., Servizio Elettrico Nazionale и др., C-377/20, EU:C:2022:379, точки 105—112.

трябва — по смисъла на решения Kolassa и Universal Music International Holding — да използва като отправна точка посочената в точка 10 по-горе презумпция, а именно, че дружеството майка упражнява решаващо влияние, ако притежава (почти) целия капитал на дъщерното дружество. При положителен отговор на този въпрос съдът по мястото на установяване на дружеството майка трябва да приеме, че е компетентен по отношение на иска срещу чуждестранното дъщерно дружество, освен ако то не обори презумпцията a priori (без да са необходими уточняващи доказателства). Ако обаче при проверката на компетентността си сезираният съд не може да се позове на тази презумпция, той трябва въз основа на твърденията и възраженията на страните в това отношение (без да са необходими уточняващи доказателства) да определи дали са налице достатъчно данни, за да се приеме, че дружеството майка е имало решаващо влияние върху съответната икономическа дейност на дъщерното дружество.

- 14 Отговорът на този въпрос поражда основателни съмнения. От една страна, целта на признатата от Съда презумпция за решаващо влияние е да гарантира пълното прилагане на правото на ЕС в областта на конкуренцията, поради което е трудно да се приведат доказателства, необходими за оборване на тази презумпция³. От друга страна, Регламент „Брюксел Ia“ има свои собствени цели и трябва да се тълкува с оглед на тези цели. В този контекст е от значение, че член 8, точка 1 от този регламент трябва да се тълкува стриктно, а именно в смисъл, че това тълкуване може да се разпростира само върху изрично посочените в него случаи, тъй като този член като изключение от общото правило предвижда компетентен да е съдът по местожителството на ответника. В повечето случаи положителният отговор на този въпрос ще позволи срещу юридически лица, които са част от международна група дружества — независимо в коя държава членка те са установени и в коя държава е извършвана съответната икономическа дейност — да се предявява иск във връзка с твърдяно нарушение на конкурентното право пред съда по мястото на установяване на юридическото лице, което пряко или косвено притежава целия или почти целия капитал. Това би могло да придаде на специалната компетентност съгласно член 8, точка 1 от Регламент „Брюксел Ia“ широко приложно поле в рамките на конкурентното право.
- 15 С оглед на съмненията относно тълкуването на Регламент „Брюксел Ia“ и на свързаната с него съдебна практика Hoge Raad поставя на Съда посочените по-горе преюдициални въпроси.

³ Вж. решение от 15 април 2021 г., Italmobiliare и др./Комисия, C-694/19 P, непубликувано, EU:C:2021:286, точка 58, и заключението на генералния адвокат Rantos по дело Servizio Elettrico Nazionale и др., C-377/20, EU:C:2021:998, точки 159—160.